

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1933. Št. 7.

Posamezna šte. 2 Din.

V premišljevanje!

Mt. 7, 12—23.

Vse torej, kar hočete, da bi ljudje vam storili, storite tudi vi njim; zakaj to je postava in preroki.

Vstopite skozi ozka vrata; zakaj široka so vrata in prostorna je pot, ki drži v pogubo, in mnogo jih je, ki v pogubo po njej hodijo. Kako ozka so vrata in tesna je pot, ki drži v življenje, in malo jih je, ki jo najdejo!

Várujte se lažnivih prerokov, ki prihajajo k vam v ovčjih oblačilih, znotraj pa so grabežljivi volkovi. Po njih sadovih jih boste spoznali. Mar bero grozdje s trnja ali smokve z osata? Tako rodi vsako dobro drevo dober sad, slabo drevo pa rodi slab sad. Ne more dobro drevo roditi slabega sadu in ne slabo drevo roditi dobrega sadu. Vsako drevo, ki ne rodi dobrega sadu, se poseka in vrže v ogenj. Po njih sadovih jih boste torej spoznali.

Ne vsak, kdor mi pravi: 'Gospod, Gospod', pojde v nebeško kraljestvo; temveč kdor polnjuje voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo. Mnogi mi poreko tisti dan: 'Gospod, Gospod, ali nismo v tvojem imenu prerokovali in v tvojem imenu izganjali hudobne duhove in v tvojem imenu storili mnogo čudežev? Tedaj jim bom izjavil: 'Nikoli vas nisem poznal. Proč od mene, kateri delate krivico!'

Slovenski obrednik

V času, ko je zanimanje za cerkvene obrede vedno večje, je uvedba obrednika v slovenskem jeziku za nas gotovo velika pridobitev. Saj je dosedaj ena največjih ovir, da verniki svetim zakramentom in svetim obredom ne morejo tako živo slediti, gotovo ta, ker ne razumejo jezika, v katerem se sveti obredi opravljajo. Vse to bo odpadlo in samo od dobre volje in pripravljenosti vernikov je odvisno, kako globoko bodo prodrli v razumevanje svetih obredov. Zveličavni namen cerkvenega obrednika bo tako resnično bolj gotovo dosežen in vsa lepota in bogastvo, ki je skrito v cerkvenih opravilih, bo tako ljudstvu mnogo lažje dostopna. V tem je pač največja pridobitev našega slovenskega obrednika.

V slovenskem jeziku se bodo opravljali vsi sveti zakramenti in vsi obredi in blagoslovi razen svete maše, ki ima pač zaradi svoje vzvišenosti popolnoma izjemno stališče. Sv. maša naj se po želji sv. Cerkve opravlja še vedno v latinskem jeziku in je za uporabo slovenskega jezika pri sv. maši veliko težje dobiti dovoljenje. Obrednik je tista cerkvena knjiga, po kateri se delijo sv. zakramenti in opravljajo drugi sveti obredi, kakor pogreb in najrazličnejši blagoslovi, ki jih uporablja sveta Cerkev. In v teh blagoslovih je od sv. Cerkve prav za prav blagoslovljeno vse naše življenje. Saj skoraj ni prilike v človeškem življenju ali orodja, da ne bi Cerkev posegla vmes s svojim blagoslovom. Vse naše življenje je tako prepleteno s cerkvenimi blagoslovi, saj nas Cerkev nikdar ne zapusti samih v naših skrbih in pri našem delu in življenju. Vedno je z nami in pri nas ter nas naravnost prepleta s svojim blagoslovom, da nismo sami s svojo slabostjo, ampak je vedno pri nas milost in pomoč naše svete matere Cerkve.

Knjiga, ki vse te blagoslove vsebuje, je spisana v latinskem jeziku in je po vsem katoliškem svetu v rabi. Le nam Slovencem je poleg Hrvatov dano to izredno dovoljenje, da smo smeli celo knjigo prevesti v slovenščino in da se bodo odslej delili sv. zakramenti — razen sv. birme in sv. pokore — in opravljali vsi sveti obredi v našem domačem, slovenskem jeziku zato, da bomo vsi mogli razumeti molitve svete Cerkve.

Dovoljenje za prevod slovenskega obrednika je izdal že sv. oče Benedikt XV., ki je leta 1921. 17. aprila dovolil, da se more po vsej kraljevini Jugoslaviji »Rimski obrednik« uporabljati v domačem jeziku, na kar je ljubljanski škof dr. Anton Bonaventura Jeglič pozval Bogoslovno akademijo v Ljubljani, naj oskrbi slovenski prevod. Izvršitev se je pa zakasnila, ker je bilo potrebno mnogo dela, da se je doseglo glede besedila cerkvenih molitev soglasje petih škofij. Leta 1932 je sveti Oče Pij XI. potrdil novi slovenski prevod in dovolil, da ga smejo v kraljevini Jugoslaviji rabiti vsi duhovniki slovenskega jezika. Poleg celotne izdaje »Rimskega obrednika« je izdana za ljubljansko in lavantinsko škofijo še posebna »Zbirka svetih obredov«. Obsega vse to, kar se v obeh škofijah običajno potrebuje, in so v njej tudi obredi v tisti obliki in vse tiste spremembe, kot so v navadi v omenjenih škofijah.

Zasluga sv. očeta in naših škofov je torej, da smo dobili slovenski obrednik. Zdaj pa je dolžnost na nas, da ta obrednik sprejmemo kot sveto cerkveno knjigo, ki jo bomo skušali vedno globlje razumeti, in da bomo vedno z večjim pridom uživali sadove svetih obredov, obseženih v obredniku. Hvaležnost in veselja nad našim slovenskim obrednikom je dvojno. Veseli smo, da je obrednik slovenski. Vse bogastvo te lepe knjige je bilo večini vernikov zakrito, ko so se opravljali obredi v latinskem jeziku. Ko

se pa oglasi beseda sv. Cerkve v našem domačem jeziku, nam je takoj tudi vsa misel in vsebina svetih molitev blizu, ni samo beseda naša, naša je tudi vsebina in misel svetega obreda. Kako vse drugače vpliva na nas, če nas mati sv. Cerkve nagovarja v našem slovenskem jeziku; kako domače nam vse postane; takoj dobro vemo, da nagovarja nas, da hoče našim dušam pomagati, da je vse to za nas od Cerkve postavljeno, da niso obredi samo duhovnikova pobožnost, ampak naša skupna, da so last cele cerkvene družine, vsega cerkvenega občestva. Nismo pa veseli samo zato, ker nam zdaj sveti obredi domače in slovensko zvenijo, ker lepše beseda odmeva v naših dušah; veseli moramo biti še bolj zato, ker nam je s slovenskim obrednikom odprta pot do vsega bogastva cerkvenega bogoslužja. Ne bo več veljal izgovor, da obredov ne razumemo, večja je zdaj še naša dolžnost, da se zanimamo za svete obrede, da jih poznamo, da jih razumemo in se jih tako s čim večjim pridom udeležujemo. To pa je največja pridobitev slovenskega obrednika, da bomo z njim lahko v večji meri še deležni blagoslova in sadov svetih obredov. Z večjo pobožnostjo jih moramo odslej sprejemati in prav tako z globljim razumevanjem, da nam bo slovenski obrednik ne samo v naš narodni ponos, ampak tudi v čim večjo našo dušno korist. Te molitve imajo posebno moč zato, ker jih opravlja Cerkev, Kristusovo skrivnostno telo, v našem imenu in je njena moč in priprošnja vse večja in močnejša kot pa posameznika.

Prof. Watzl:

Sv. Ciril in Metod.

Vera in kultura.

Nikomur ne bi rad delal krivice, a zdi se mi, da na splošno vse premalo poznamo delo naših slovanskih apostolov ter ju zato tudi vse premalo resno častimo, kakor bi pač zaslužila. Kako vse bolj Nemci častijo sv. Bonifacija, ki pa za nemški narod ni tolikega pomena, kakor sta za slovanske narode, zlasti za nas, južne Slované, sveta brata. Naj teh par skromnih vrstic in ta niz misli in resnic pripomore, da odslej častimo sv. Cirila in Metoda z dvojno ljubeznijo: kot katoličani in kot Slovenci, in da ne bo to češčenje samo neka zunanja slovesnost, ampak naj je krepak odmev resnično hvaležnih src!

Te vrstice mi narekuje seveda njiju bližnji praznik ter še neko drugo zgodovinsko na dvse pomenljivo dejstvo: pričenši s 1. julijem 1933 se vršijo pri nas vsi cerkveni obredi razven sv. maše v našem domačem slovenskem jeziku. Dolgoletne želje naših prednikov so s tem uresničene! Tudi ta izvanredna predprava naše slovenščine se sme imenovati dediščina sv. Cirila in Metoda, ki jo nastopamo v teh dneh. — Pa več o tem govori drug sestavek te številke Kranjskega Zvona. Samo to bi rad navedel, da razložim in pojasnim upravičenost tega sestavka.

Pred vsem na kratko omenim nekaj zgodovinskih dejstev. — Velikomoravski knez Rastislav je gledal z nevoljo, kako slabo je napredovalo pokristjanjenje Moravanov v rokah nemških duhovnikov. Saj niso znali narodovega jezika ali pa le površno, ter so le preradi mislili pred vsem na to, kako bi v deželi utrdili nemško oblast, manj pa se brigali za razširjanje in utrjevanje Kristusovega kraljestva v srcih Moravanov. Vladar je spoznal krščansko vero kot res dobro in ni maral več za poganstvo, a hotel je tudi obdržati narodovo samostojnost in neodvisnost. Zato je leta 862 prosil bizantinskega cesarja Mihaela, naj pošlje slovansčine zmožnih oznanjevalcev sv. vere. Car Mihael je poveril to nalogo grškima menihoma Cirilu in Metodu, bratoma iz Soluna, ki sta zdoma dobro znala slovanski jezik. Temeljita modroslovna in bogoslovna izobrazba, krepkostno in sveto življenje ter dosedanje uspešno misijonsko delovanje med Kazari: vse to ju je izvrstno usposobilo za to lepo nalogo. Leta 863 sta prišla na Moravo in tam

začela uspešno in blagoslovljeno delo izpreobračanja. — Ljudstvu je ugajalo zlasti to, da sta mu pridigala v jeziku, ki so ga lahko umeli, ter v tem jeziku obhajala tudi bogoslužje, poleg tega pa sta poslovenila prav veliko za bogočastje potrebnih in drugih verskih knjig. Tako je pokristjanjenje napredovalo zelo hitro, a narodni jezik v molitvah, pesmih in obredih je tudi zelo poživil narodno samozavest Moravanov. — Po smrti sv. Cirila l. 869 je moral sv. Metod kot nadškof pretrpeti mnogo hudega obito radi tega tako obširnega slovstvenega delovanja ter uporabe narodnega jezika pri službi božji: s tem se nemški škofje kratkomalo niso hoteli sprijazniti kljub temu, da je papež izrecno potrdil to uporabo narodnega jezika. — Po smrti sv. Metoda l. 885 pa je dal kratkovidni — rahimo mil izraz — Svetopolk z vojaško silo izgnati okoli 200 Metodovih učencev iz svoje države. Ti so potem odšli na jug in na ozemlju naše sedanje države, zlasti med Srbi in Hrvati, našli smogo poslušnih src, katere so z domačo besedo kaj hitro izpreobrnil h krščanstvu ali jih potrdili v njem.

Tako smo južni Slovani postali dediči dvojne dediščine sv. Cirila in Metoda: verske in slovstvene ter sploh kulturne. S tem namreč, da sta brata-apostola izumila oz. priredila za slovensko besedo črke, sta dala ljudstvu, najprej severnim in po svojih naslednikih tudi južnim Slovanom, možnost izražati za trajno svoje misli, sodbe, opazovanja, doživetja, skušnje v stalni obliki ter jih potem zapisane izročiti in izročati potomcem: tako sta ustanovitelja našega narodnega slovstva.

Ne oporekam, da je bil namen tega njihovega slovstvenega delovanja pred vsem verski: na najpripravniji način in z najučinkovitejšim sredstvom sta hotela ljudstvo na Moravi seznaniti z resnicami, ki pridejo od Boga in ki vodijo k Bogu, in da bi si ljudstvo vtisnilo te nauke tem bolj globoko v dušo in srce, sta se res zelo modro posluževala domače besede in narodne govornice, govornice in pisane. Bilo bi (ne morem brž reči, kakšno) slabo znamenje, ako bi kdo hotel kratiti njune zasluge za narodno prosveto radi tega, ker sta vodila ljudstva v prvi vrsti k Bogu, kar smo pa tudi že slišali in čitali. — Ta za Slované preugodni in pomembni učinek njunega dela, da smo po slovanskih apostolih dobili temelj in začetek domačega slovstva — in to se ne da utajiti — je blagodejna posledica njune gorečnosti za božjo čast in blagor duš. To je dokaz, kako resnična je beseda sv. Pavla: »Za vse kristna je pobožnost, ker ima obljubo sedanjega in prihodnjega življenja« (1 Tim 4, 8). Ali: če kdo plačuje davke res iz same verske vestnosti in poštenosti, mar ne koristi s tem državi? Ali mu bo mar treba prepovedati verski nagib tega poštenja? — Zemska posoda božjih resnic je dobila poseben blagoslov: priprosti jezik naših priprostih pradedov je postal orodje velike kulture, kateri sta pa temelj položila sv. Ciril in Metod; saj zato kraljevina Jugoslavija tudi praznuje 24. majnik (po vzh. koledarju god slovanskih apostolov) kot državni praznik v čast velikima prosvetiteljema, na katerih delu kot temelju so zidali vsi naši veliki narodni delavci vseh poznejših časov.

Ta zgodovinska dejstva, ki si jih kličemo v spomin ob godu naših apostolov, so pa tudi jasen dokaz, da si vera in kultura nikakor ne nasprotujeta, kakor v naših dneh tolikrat slišimo in beremo. Kaj je vera, veste: naše razmerje do Boga, potem nauk o Bogu in naših dolžnostih do njega, in slednjič dejansko izvrševanje teh dolžnosti. Pa kaj je kultura? Mnogoter je pomen te besede. Prvi je pač ta: kultura je zmaga človeka nad naravo, duha nad tvarjo ter tudi zmaga plemenitega in dobrega nad prostoškim in slabim. »Podvrzita si zemljo in gospodujta jile, to naročilo Boga je poziv h kulturi in nje temelj. — Potem pomeni kultura stalno stremljenje po telesni in duševni blaginji, po vsestranskem izpopolnjevanju človeštva. Slednjič razumemo pod kulturo sadove tega stremljenja, vsoto vseh zemskih in duševnih vrednot, ki so lastne kakemu narodu ali kaki daljši dobi človeštva. Vzemimo ka-

terikoli pomen, prvotni ali izvedeni, eno je bistveno: premoč duha nad snovjo.

Potem pa se vprašamo: Zakaj naj bi si bili nasprotni vera in kultura? Seveda, če izločite iz kulturnega stremjenja nalašč in namenoma Boga in dušo ter sploh duha, potem je taka brezbožna kultura res nasprotna veri, ker ne računa s tistim, ki je izvor vse resnice, dobrote in lepote, ter ne vodi k Njemu, ki je končni in najvišji namen vsake človeške dejavnosti in vsakega človeškega prizadevanja. Tako nasprotje med vero in kulturo so izumetničili nalašč tisti, ki tajijo osebnega Boga in vsak njegov vpliv na svet, a taka kultura je samo orodje in tudi orožje v roki enih, da skušajo ustrahovati in podjarmiti druge in jim odvzeti vse pravice, a v taki kulturi ni splošne blaginje, one blaginje, do katere ima vsak človek pravico in ki bi jo višje kulturni ljudje morali posredovati onim nižje kulture, če prav razumejo dolžnosti višje kulture. Da taka kultura sovraži vero in preganja Cerkev, je umljivo in mora tako biti!

Bodimo hvaležni iz srca sv. Cirilu in Metodu, da sta nam ne samo ustvarila temelje kulture, ampak jo tudi globoko zasidrala v krščanski veri. Le tako je mogel naš narod in naša kultura prestatl strašno večstoletno robstvo, da se sedaj po končnem osvobojenju dviga hitro in silno. Naj varujeta to našo kulturo, da ne pozabi na svoj verski izvor in temelj, sicer bi postala kvečjemu le prazna, brez-duhovna civilizacija: prazna zunanost brez moči in jedra!

Kristus — naš Kralj.

Ko je sedanji sv. oče leta 1926 postavil praznik Kristusa Kralja, je s tem dejanjem potrdil vero v Kristusa Kralja, ki je živel v sv. Cerkvi že od prvih krščanskih časov do danes. Že prvi krščanski verniki so goreče častili Kristusa Kralja, saj so črpali idejo o njem iz glavnega vira svojega verovanja, iz sv. pisma. Sv. pismo Starega in Novega zakona govori na zelo mnogih mestih o Kristusu Kralju.

Sv. pismo starega zakona hoče predvsem pripraviti Izraelce na prihod Odrešenikov; zato napoveduje njegov prihod na najrazličnejše načine. Posebno lepo in velikokrat napoveduje Mesija preroki stare zaveze in sicer: ali kot ubogo dete, ki se bo rodilo iz Device, ali kot trpečega Zveličarja, ki bo vzel breme naših grehov na svoja ramena; spet nam ga slikajo v lepih podobah, vzeti iz narave: kot vzhajajočo zvezdo, kot lep vinograd, kot vogelni kamen itd. Najpogosteje pa govorijo o Mesiju kot Kralju, ki bo ustanovil veliko in mogočno kraljestvo. Tako n. pr. prerok Mihej, ki blagruje rojstno mesto Odrešenikovo: »In ti, Betlehem, zemlja Judova, nikakor nisi najmanjši med knežjimi mesti Judovimi, zakaj iz tebe bo izšel vojvoda, ki bo vladal moje ljudstvo Izraela.« Ali prerok Izaija: »Postavljen sem na Sionu, kot kralj na Sionu, njegovi sveti gori.«

Preroki so pred vsem poudarjali, da bo Mesija kot pravi Bog duhovni kralj, ki bo ustanovil na zemlji duhovno kraljestvo; namen tega kraljestva je: dosega ti nadnaravni cilj, to je zveličanje neumrjočih duš z odpustitvijo grehov po zasluženju Kristusovega trpljenja in podeljevanjem božje milosti vsem onim, ki jo voljno sprejmejo. Na tako mesijansko kraljestvo so hoteli preroki pripraviti judovski narod.

Saj so Judje prvotno pričakovali Mesijo kot kralja v pravem duhovnem pomenu, kot kralja, ki bo prišel rešiti človeštvo iz sužnosti greha. Pozneje pa, zlasti za vladanja svojih kraljev, naslednikov kralja Davida in Salomona, so velikokrat odpadli od pravega Boga in častili malike. Velik del judovskih verskih in narodnih voditeljev je hlepel po denarju, niso se pa brigali za božjo čast in blagor naroda. Zato je Bog pošiljal Izraelcem v tem času preroke, ki naj bi jih opominjali k pokori in k izpreobrnjenju.

Toda Izraelci so ostali trdovratni, zaverovani v svojo moč ter zaslepljeni zaradi svojega blagostanja. A Bog jih je po dolgem prizanašanju hudo kaznoval; poslal je nazadnje sovražnike kar iz treh strani: iz Asirije in Babilonije, ti dve deželi sta ležali vzhodno od Palestine, ter z Egipta, ki je v severni Afriki, jugozahodno od Palestine. Takemu navalu se Judje niso mogli ustaviti, zato so jih sovražniki podjarmili in večinoma odpeljali v sužnost. Komaj pa so se Judje vrnili iz te sužnosti, že so jih premagali Rimljani. V sužnosti so se Judje pač vrnili k svojemu Bogu, pa tudi željno zahrepeneli po Ogrešeniku. Toda v razmerah, v katerih so se nahajali — sužnost, skopost in častihlepnost njihovih verskih voditeljev, bolj politična kakor verska stremjenja njihovih verskih strank (farizeji, saduceji) — so izkvarili pravi pojem o Odrešeniku. Pričakovali so Mesijo kot svetnega kralja, ki bi jih osvobodil rimske nadoblasti, ne pa Mesijo kot kralja duš, ki bo s trpljenjem in smrtjo rešil duše iz sužnosti greha in nadoblasti hudobnega duha ter tako ustanovil duhovno kraljestvo. Tako je bilo pričakovanje večine Judov, živeli pa so v vsej stari zavezi tudi dobri in pobožni Judje, ki so pričakovali Odrešenika v pravem pomenu — kot duhovnega Kralja. Ti so pač iskali resnico v sv. pismu starega zakona brez predsodkov in je niso prikrojili po svoje. Kajti sv. pismo starega zakona pač napoveduje Odrešenika kot kralja, toda ne kot svetnega kralja, ampak kot vladarja duhovnega kraljestva, ki bo trajalo vekomaj. Prerok Izaija pravi o Odrešeniku, ki bo zasedel prestol kralja Davida, da bo zavržen, zasramovan, da bo moral trpeti in umreti za nas, torej ne bo imel na sebi prav nič takega sijaja, kakor ga imajo svetni vladarji. Treba je torej le resnico sv. pisma s preprostim in ponižnim srcem iskati — tako kakor nam priporoča sv. katoliška Cerkev — če hočemo, da bo služilo sv. pismo v našo dušno korist.

Če že sv. pismo starega zakona tako določno napoveduje Kristusa kot duhovnega kralja, toliko jasneje nam ga slika kot takega novi zakon. Evangeliji nam ne predstavljajo Kristusa v zunanjem kraljevskem sijaju, a čimbolj se nam razodeva Mesija v nasprotju s svetnim vladarskim sijajem, tem lepše odseva z njega duhovna moč in oblast. Oglejmo si tudi mi iz svetih evangelijev podobo Kristusa Kralja, da ga bomo prav častili in mu zvesto služili. Zato mislim obravnavati v naslednjem sestavku vse one odlomke iz evangelijev in vse one odlomke iz Jezusovega življenja, ki govore o Kristusu kot kralju, ali ki so z idejo o Kristusu Kralju in o njegovem božjem kraljestvu v katerikoli zvezi.

Kadar se kak kraljevski princ rodi, mu takoj od prvega začetka posvetijo vso skrb in nego, za veseli dogodek v kraljevski družini se zanimajo podaniki celega kraljestva in se tega dogodka vesele. Ali so se Judje tudi vseplošno zanimali za rojstvo Kristusovo? Kakor vemo po nauku sv. katoliške vere, je Marija deviško spočela od Sv. Duha, zato je ji moral Bog. svoj sklep čudežnega spočetja naprej naznaniti, kar je izvršil po nadangelu Gabrielu. Pričakovali bi, da se bo izvršilo angelovo oznanenje kje v templju pred zbranim judovskim narodom in njegovimi prvaki, pa se ni tako zgodilo. Ampak, ko je Marija doma gospodinjala, opravljala navadna hišna dela, najbrž ob priliki, ko je zopet molila in prosila Boga, naj se že vendar usmili njenega nesrečnega naroda in naj mu že vendar pošlje Odrešenika, je Bog poslal nadangela Gabriela, da ji oznani učlovečenje Sina Božjega. Gabriel takoj napove Mariji, da bo Mesija kralj, saj pravi: »Ne boj se, Marija, zakaj milost si našla pri Bogu. Glej spočela boš in rodila Sina, ki mu bo ime Jezus. Ta bo velik in sin Najvišjega. Gospod mu bo dal prestol njegovega očeta Davida in ta bo kraljeval v hiši Jakobovi vekomaj in njegovemu kraljestvu ne bo konca.« Novi zakon večkrat zatrjuje, da je Jezus po Mariji potomec Davidov in da bo zasedel Davidov prestol. Že v stari zavezi so preroki često napovedovali, da bo Mesija potomec Davidov; tako je napovedal prerok Natan kralju Davidu samemu, tako je pozneje prerokoval

Izaija in drugi. Da bi Judje v Kristusovem času in v prvi krščanski dobi res verovali v pravo božje poslanstvo Kristusovo, zato je povdarjal često Kristus sam, kar tudi evangeliji večkrat pričujejo, da je namreč Kristus res potomec Davidov; s tem hoče sv. pismo povedati, da so se res izpolnile prerokbe Stare zaveze, v katere so Judje verovali; o resnični izpolnitvi teh prerokb pa so se mogli sami prepričati, kajti Judje so sploh zvesto hranili iz spoštovanja do svojih slavnih prednikov stare rodovnike.

Angel Gabriel je tudi oznanil Mariji, da bo Mesija zasedel prestol Davidov. Ker pa Kristus v vsem svojem življenju in delovanju ni imel prav nič takega kraljevskega na sebi kot imajo svetni vladarji, zato gotovo angel Gabriel s svojo napovedjo ni mislil na Mesija kot svetnega, ampak kot duhovnega kralja. Svetni kralji imajo tudi oblast nad ljudmi živečimi na tem svetu, ki bodo umrli, oblast nad kraljestvi, ki bodo propadla in minila, stem pa bo tudi njihova oblast preminila. Angel Gabriel pa je napovedal, da bo mesijansko kraljestvo večno. Če pa bo vladal Mesija vekomaj, mora tudi to, nad čemer se bo raztezala njegova oblast, biti neumljivo. Neumljive pa so človeške duše, torej je Mesija kralj naših duš in kralj vsega, kar je z našim duhovnim življenjem v zvezi, to je kralj duševnih krščanskih kreposti, pa tudi kralj vsega, kar je cilj našega duševnega življenja, to je kralj miru, pravice in ljubezni, kralj nebeškega kraljestva, ki je naš končni cilj. (Nadalj. prih.)

Prefrigana.

Neredko zlorablja ljudje duhovnikovo zaupljivost. Evo en zgled! Neki duhovnik je dobil takole pismo: Častiti gospod! Vem, da bojo gotovo presenečeni, ko to pismo tako daleč pride. Vendar jih imam v spominu še zmiraj. Kolikokrat sem bila pri vas pri spovedi in gotovo se spominjate nazaj. Enkrat sva govorila in sem vam tožila eno in drugo. Dali ste mi dobro besedo: Če ti kdaj slabo pojde, se obračaj k meni. (Neverjetna obljuba, pa še tuji osebi dana!)

In res! Nekaj let je preteklo; sedaj sem prišla v tako silo, da sem celo noč zdihovala k Mariji, kam bi se obrnila. Naenkrat se spomnim na vas in tudi jim pred ljubim Jezusom povem, kako se meni tukaj slabo godi. Tako dolgo sem bila v dobrih hišah v službi in Marija je zmiraj mene vodila na pravo. Sem bila v Marijini družbi in tukaj kot žena sem tudi za naprej.

Poročila sem se tukaj, ampak moža strašnega, kar zmiraj pije. Sedaj pa jaz takega življenja nočem, bodem sama za sebe in fanta imam. Sedaj je pa taka sila mene prišla, da jim moram pisati in potožiti. Jaz jim bom enkrat to prošnjo naredila (debela laž!) nič več, ker samo zdaj je tako prišlo, da si ne morem pomagati, nikamor ne. Kakor Bog ni mogel, ko je nosil križ in padal pod njim, tako gre meni sedaj. Pa jaz jim bom nazaj poslala pozneje pošteno. Samo sedaj mi pomagajte, lepo vas prosim. Ko bi jaz imela svoje ljudi, bi že bilo; tako pa nimam niti enega človeka kakor vas. Prosim jih prav ponižno, poklekнем pred vas, s povzdignjenimi rokami vas prosim: pomagajte mi, pošljite mi 100 Din. Prosim, hitro me rešite, strašno sem v sili.

Duhovnik ni hotel kaka 2 tedna nič odgovoriti, potem pa ji je poslal 30 Din, nakar se je ona oseba strašno lepo zahvalila. Ob enem pa še strašno prosila: Poklekнем pred vas, usmilit se še sedaj, saj potem ne bom nikdar več v takih stiskah. Ko bi imela kakega svojega človeka, bi se nanj obračala, pa je vse smrt pokosila. Imam samo vas. Velikokrat sem mislila na vaše lepe nauke, ki ste mi jih dajali in se razjokala.

Prosila bom Marijo, naj vas ona varuje. Prosim vas lepo za 40 Din. Po novem letu bom nazaj dala denar. Na tako tarnanje ji je drugič poslal par kovačev.

Toda to je bilo kot olje na ogenj. V zavesti, da je zmagala njena hinavščina piše zopet: Naj jim potožim, kako strašne bridkosti pridejo skupaj tako da sem čisto obupana. Naj jim razložim. Pri nekem kmetu sem kupila drva in sem dala nekaj gor. Danes je prišel in pravi, da mi bo lepa drva pripeljal, samo denar moram priskrbeti. Seveda jaz imam na vse kraje težave in križe. Edino ljubi Jezus je meni navdal se k vam obrniti. Vi ste me strašnih težav rešili. Zdaj vas za božjo voljo prosim, pošljite mi 100 Din. Drva tako rabim, že 2 dni ne morem več zakuriti, mrzlo pa je. Brez denarja jih pa ne da. Jokam, ko vam to pišem. Ko bi bila bližje, bi pred vas pokleknila, da bi na obrazu videli, da se vam moram užaliti. Marija in Jezus vam bosta vse pomagala, da ne boste zato pomanjkanja trpeli.

Ko na to jadikovanje ni dobila odgovora, je zopet poslala obupno pismo. Zopet ni duhovnik odgovoril, ker je videl, da si ženska izmišljuje vedno nove potrebe.

Tedaj pa hoče hinavka vzbuditi pozornost in pošlje priporočeno pismo tele vsebine:

»Danes vas moram vprašati, kaj za božjo voljo je, da ni nobenega odgovora. Ali ste hudo bolni? Ali ste name nevoljni? Na glas sem danes jokala, tako me skrbi. Denarja sem si izposodila toliko, da pišem rekomandirano. Poglejte, dosedaj sem vas prosila, ker mi je strašno hudo, nocoj pa mi je Bog smrt poslal. Sedaj sem čisto revna. Samo sedaj mi pomagajte, da ne bom čisto brez denarja! Usmilit se me kmalu, pozneje bom vse povrnila.«

Duhovniku, ki te ženske ni poznal, se je zdelo sumljivo, zakaj iz take daljave ravno njemu pisari. Zato se je obrnil na ondotežnega župnika z vprašanjem, ali pozna to osebo. Takoj je prejel prijazno pojasnilo: »N. N. je velika hinavka in sleparka. Je prišla semkaj iz druge dežele in lagala, da ima veliko denarja, da se je mogla lažje omožiti. Njen mož je čevljar in z njo vred, ki hodi na dnino, zaslužita dovolj, da moreta preživeti sebe in svoja dva otoka. Ona pisari za podporo količkaj znanim duhovnikom in potem vlaga denar v posojilnico. Tako je pisala že meni in mnogim duhovnikom.«

Zvita ženska je zvedela, da so prišle njene laži na dan. Toda krinke še zdaj ni hotela vreči z obraza, ampak je prosila za 20 Din — kako skromno! — da bo mogla svojemu otroku kupiti šolske potrebščine. Kajpada ni nič dobila. Nato je umolknila. Vrnila ni nič, kakor je prej obetala. Niti opravičila se ni, češ da ne more vrniti. Tako je predrzna, da svojo namišljeno stisko primerja s trpljenjem Kristusovim, ko je padal pod križem. Ne čuti, da je nepošteno na ta način izvablja iz ljudi podporo.

Župnija Kranj.

Oznanila za julij.

1. Praznik predragocene Krvi n. G. J. Kr.

2. IV. nedelja po binkošti, prva nedelja v mesecu in praznik Marijinega obiskovanja. Može in fantje vljudo vabljeni k sv. zakramentu in imajo v soboto in nedeljo prednost pri vseh spovednicah. V nedeljo popoldan se bo vršil v Šmartnem pri Kranju cerkven shod vseh deklških Marijinih družb za vzhodni del kranjske dekanije. Povabljeni so tudi dekleta, ki niso v Marijinih družbah. Spored shoda je naslednji: Ob pol 4. uri naj bodo dekleta zbrana na vrhu gaščejskega klanca, od koder gredo v sprevedu z družbenimi zastavami in med prepevanjem pesmi v župno cerkev. Tam bo govor in pete litanije Matere božje. Potem gredo dekleta v sprevedu k cerkvi sv. Petra pod Šmarjetno goro, kjer bo g. župnik dr. Arneje imel govor o katoliški akciji. V primeru dežja bo isti govor v društveni dvorani.

Zvečer ob 6. uri ura molitve in pete litanije presv. Srca Jezusovega.

5. God naših slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda.

7. Prvi petek v mesecu, ob 6. uri sv. maša z blagoslovom.

9. V. nedelja po binkošti in slovesno praznovanje sv. Cirila in Metoda. Ob 10. peta sv. maša v čast sv. Cirilu in Metodu. Popoldne ob 6. krščanski nauk in litanije vseh svetnikov.

Ob četrtna na 6. bo v rožnovenski cerkvi shod Marijine družbe za žene.

12. God patronov ljubljanske škofije.

14. Obletnica posvečenja našega škofa Gregorija.

16. VI. nedelja po binkošti in karmelska Mati božja. Božja služba po navadi.

22. Sv. Marija Magdalena, ob 6. soseskina sv. maša na Rupi.

25. God sv. Jakoba apostola.

26. God sv. Ane. Ob pol 6. sv. maša v Šmartnem za sosesko Huje, ob 6. v Čirčicah za sosesko Čirčiče, ob 8. sv. maša v rožnovenski cerkvi. V župni cerkvi bo ta dan samo ob 6. sv. maša.

30. VIII. nedelja po binkošti, božja služba po navadi.

Razno.

Prvoobhajanci so imeli letos prav lep dan, ki se je po prejšnjih deževnih dneh zdel še lepši. Ze sv. spoved so opravili z vso resnostjo, ta dan pa jih je popolnoma prevzel. Ljubko pritrkovanje, razsvetljeni oltar, bogato okrašena obhajilna miza, polna cerkev in resna beseda: vse jim je živo predočilo, da se je približal najsvetejši trenutek, ki so se nanj pripravljali s tolikim hrepenenjem. Takim deliti sv. obhajilo je zares sreča.

Letos jih je bilo okrog 130. Z vsakim letom raste število in s številom delo ž njimi. Dvorana Ljudskega doma jih je že komaj mogla sprejeti in vrla dekleta Marijine kongregacije so vredna vse hvale, ko so jo tako spretno pripravile za slovesni zajutrek. Oder je okrasila spet druga spretna roka z ljubko novostjo: med rožami in zelenjem je stal kip malega Jezusa, obdan z vencem drobnih žarnic.

Letos smo prvič poskusili s tem, da so otroci sedeli v presbiteriju na stolah. Nekateri so pomišljali, da bodo stoli ropotali, pa niso. Prejšnje čase je bila navada, da so otroci stali, kar je pač premalo slovesno. Lansko leto pa so vsi sedeli v klopih in s tem zasedli prostore njim, ki jih plačujejo. Da bi se obojemu izognili, smo postavili stole, po toliko v eni vrsti, kolikor jih gre enkrat k obhajilni mizi. S tem je bilo hkrati poskrbljeno za red in jih za sv. obhajilo ni bilo treba še posebej uvrščati.

Večkrat se je že kje izrazila želja, da bi bila ta slovesnost rajši na delavnici. Proti temu pa so se oglasili drugi, ker tak dan ne bi mogli priti zraven. Za nedeljo pa govori tudi želja, naj bo dan prvega sv. obhajila praznik vse župnije. Iz istega vzroka se mi zdi primerno, da je govor na prižnici in ne pred oltarjem in da se postavi posebna obhajilna miza prav pred oltarjem, ki je višja in tako bolj vidna po vsej cerkvi. Naj bo torej vsem skupaj ta vsakoletni dan v lep spomin in opomin.

Dan prvega sv. obhajila pa pomagajo pripravljati tudi dobri starši, ki skrbno spremljajo vso pripravo svojega otroka. Žal, da so pa nekateri drugi starši v svojih vsakdanjih skrbih tako zaposleni, da včasih kateri komaj vedo, ali pa tudi ne, da gre njihov otrok k prvemu sv. obhajilu. Škoda! Tudi doma mora biti praznik ta dan. — Bog plačaja ob tej priliki vsem dobrotnikom, ki so poslali kake darove za razne stroške, ki so s tem združeni. Naj bi se ob takih dneh spomnili revnih otrok posebno tisti premožnejši ljudje, ki s svojimi otroki nimajo izdatkov. Ž.

Procesija sv. Rešnjega Telesa. Ker je bilo vreme lepo, se je procesija sv. Rešnjega Telesa nemotno vršila.

Prvičrat je šla procesija od Bekslna po cesti proti državnemu mostu in pri novi hiši korne ustanove zavila mimo stavbišča nove šole in pokopališča nazaj na glavni trg. Na stočiču Kokrske in Kokriške ceste, med Koklovo vilo in Fr. Majdičevo hišo, je bil tretji blagoslov. Ta prostor je za blagoslov zelo primeren, ker je dovolj prostoren in krasen razgled na planine. Znamenje je oskrbela gospa Koklova in je bilo, čeprav preprosto, vendar zelo lepo in pristrčno. Naj bo gospej Koklovi na tem mestu izrečena pristrčna zahvala.

Procesija, ki je vsako leto večja, da misliti, kako bi se dolgo čakanje pri blagoslovih skrajšalo. Morda bi se v prihodnje napravila dvojna vrsta, ob vsaki strani ena (razdeljen štiristop). Ponašanje pri procesiji je bilo v splošnem zares lepo in hvalevredno. Gledalci ob poti so poklekli, ko se je pomikalo sv. Rešnje Telo mimo. So pa seveda pač nekateri, povdarjamo, da so ti nekateri, redki posamezniki, ki se nikakor nočejo ali pa ne morejo zavedati, kaj je nam kristjanom procesija sv. Rešnjega Telesa in kako se je moramo udeleževati. Človek bi tudi od teh posameznikov pričakoval, da se bodo lepo in dostojno obnašali, če že ne morebiti prežeti verskega pričanja, pa vsaj iz nekega prirodnega takta in olike.

Stoletnica Vincencijevih družb. Vincencijeva družba v Kranju je v nedeljo, dne 18. junija priredila proslavo stoletnice obstoja Vincencijevih konferenc. Ob 8. uri je bila sv. maša za umrle dobrotnike Vincencijeve konference in proslavi primerna pridiga. Ob 4. popoldne so bile slovesne litanije presv. Srca Jezusovega in nato pa v Ljudskem domu, pri polni dvorani, mična in posrečena proslava stoletnega jubileja Vincencijevih družb. Cerkveni pevski zbor je pod vodstvom g. Mohorja Cirila zapel pesem v čast sv. Vincenciju Pavelskemu in Povsod Boga. Gospa dr. Bezičeva je v imenu Vincencijeve družbe pozdravila številne zbrane in navduševala za ljubezen do ubogih in sirot. Višek proslave je bil govor gospoda prof. dr. Levičnika. V začetku svojega govora se je spomnil idealnega Friderika Ozanama, ustanovitelja Vincencijevih družb, o katerem upamo, da bo kmalu dosegel čast oltarja. V nadaljnjem je govoril o sadovih dobrih del, ki imajo namen nas same posvetiti in lajšati uboštvo, revščino in splošno pomanjkanje. Ljubki so bili nastopi marijaniških otrok, bodisi v deklamacijah in v obeh igricah.

Da Bog in sv. Vincencij Pavelski, da bi zmisel za težnje Vincencijevih družb med nami vedno bolj in bolj napredovala ter rastla v vedno večjo požrtvovalnost in radodarnost. Kranj z bližnjo okolico postaja z dneva v dan velik industrijski centrum; na eni strani se bo morebiti kopičilo veliko bogastvo in blagostanje, a na drugi strani pa prav gotovo velika duhovna in telesna revščina.

Vsem, ki so pripomogli, da se je proslava lepo in v redu izvršila: Prisrčen Bog plačaj!

God sv. Alojzija ni po sedanjih šolskih odredbah več šolski praznik, kakor je bil dosedaj. Skoraj polnoštevilno se je šolska mladina odzvala vabilu s prižnice in se udeležila sv. maše. Hvala tudi vam, starši, ki ste poslali svojo deco k sv. maši.

Pritožba. Nekateri se pritožujejo, da jim neznanci odnašajo vaze, cvetlice, lučke, ki jih postavijo na grobove svojih dragih rajnk. Malo, malo pietete in srčne kulture pokaže tisti, ki ne more niti grobov rajnk pustiti pri miru.

Župnija Šmartin pri Kranju.

Oznanila.

2. julija. Obiskovanje M. D., IV. nedelja po binkošti. Božja služba zjutraj in ob 9. po navadi. Popoldan shod Marijinih dekleških družb za vzhodni del kranjske dekanije. Ob pol 4. v župni cerkvi govor in pete litanije.

3. julija. Obljubljena maša za sitarsko rokodelstvo v Crngrobu ob 6. uri.

5. julija. Sv. Ciril in Metod, slovanska apostola.

7. julija. Prvi petek v mesecu. Sv. maša pri oltarju Srca Jezusovega z blagoslovom.

9. julija. V. nedelja po binkoštih. Sv. maša zjutraj in ob 9. po navadi.

12. julija. Sv. Mohor in Fortunat. Ob 4. uri sv. maša v Stražišču, potem gre procesija k Sv. Joštu, kjer bo ob 8. obljubljen maša za Stražišče.

16. julija. VI. nedelja po binkoštih. Božja služba obakrat po navadi.

23. julija. VII. nedelja po binkoštih. Božja služba obakrat po navadi.

25. julija: Sv. apostol Jakob.

26. julija. Sveta Ana. Pri Sv. Joštu romarski shod. kjer bo božja služba ob 6. in ob 9. uri.

30. julija. VIII. nedelja po binkoštih. Božja služba obakrat po navadi.

Poročeni:

29. 5. Ciril Berčič, kovaški mojster in Franciška Caf, oba iz Sred. Bitenja.

4. 6. Mihael Lakner, čevljarški pomočnik v Spodnjih Dupljah in Cecilija Burnik, tkalka iz Žirov.

5. 6. Vidmar Matevž, posestnik na Bregu in Ivana Finžgar iz Brega.

4. 6. Anton Ravnikar, krojaški pomočnik iz Križne Gore in Marija Kozelj iz Drulovka.

18. 6. Gerdej Oto, tovarniški delavec na Javorniku in Pavla Žerovnik iz Stražišča.

18. 6. Franc Rogelj, zidarski pomočnik v Predddvoru in Marija Hafner, natararica iz Sred. Bitnja.

25. 6. Lebar Anton, tovarniški delavec iz Stražišča in Antonija Rechberger, tovarniška delavka v Šmarj. Gori.

25. 6. Jakob Čater, tovarniški delavec in Albina Cimer, tovarniška delavka, oba v Drulovku.

Umrli:

Lucija Kuralt, samska dninarica, v Srednjem Bitnju, umrla 9. junija.

Pokorn Fran.

Kranjski župniki.

39. Lovrenc Purgar,¹ provikarij kranjski (1658. do 1665.) ali namestnik. Radovljčan, roj. 1618., v mašnika posvečen dne 19. dec. 1842. v Ljubljani na naslov velesalskega samostana, je kaplanoval sprva v Dobu (1644.—49.) potem v Poljanah nad Škofjo Loko eno leto, v Šentjurju od 16. jun. 1651. do 12. aprila 1653, od koder se je preselil v Kamnik za dve leti. L. 1955. pride v Cerklje pri Kranju za pomočnika, od tam pa v Kranj za provikarja, zadnji dve leti za kaplana. Precej po ordinaciji je bil pa privatni hišni kaplan pri grofu Ivanu Frideriku pl. Schrottenbachu čez 2 leti. Iz Kranja se preseli za župnika v Naklo, kjer je pastiroval do svoje smrti dne 28. jul. 1. 1675. Bil je ud in dobrotnik znamenite mengeške bratovščine sv. Mihaela. Za časa njegovega službovanja v Kranju sta se l. 1661. združila beneficija sv. Uršule in sv. Ane. Istega leta dne 12. 3. je cesar Leopold I. potrdil Kranjcem njihove pravice v zahvalo, ker so ga prejšnje leto,² ko je dne 6. 9. popotoval iz Celovca v Ljubljano k poklanjanju, prav slovesno sprejeli tudi Kranjci, tako, kakor piše Valvazor (III. zv., knj. XI., str. 113.) »da je njegova navzočnost, — ker je ondi prenočil — razsvetljevala noč.«

40. Dr. Janez Mihael Ferri³, župnik kranjski že 12. 2. 1665. do 15. 12. 1671., ko je nastopil v Kamniku kot mestni župnik in arhidijakon Gorenjske. Umrli je ondi dne 24. oktobra 1689. in bil pokopan naslednjega dne star

56 let. Rojen je torej bil 1633, ordiniran pa okrog leta 1658. Kot kranjski župnik piše Ferri 1665. škofu Rabatti v Gornji grad ter ga vpraša, zakaj je hud. Odgovoril mu je po svojem tajniku, da so Ferrijeve župne dohodke dali zato pod sekvester, ker Ferri ni plačal škofu penzije ali menzata. Kranjske župnije dohodki niso majhni. Upniki vikarjevi bi bili lahko vzeli za odškodnino kakega podložnika ali desetino, ako bi bili prosili deželnega glavarja. Škof bi bil pa na škodi, ako bi moral to rešiti. — Ferri je bil v Kranju tudi imejitelj beneficija presv. Reš. Telesa (1665—89.) v župni cerkvi. Poleg tega pa je leta 1683. dobil od papeža Inocencija XI. z bulo »beneficium simplex« pri oltarju Sv. Duha v župni cerkvi v Konjicah.

Za časa njegovega župnikovanja v Kranju je mesto zadela grozna nesreča. Na sv. Lovrenca dan (10. 8.) je nastal l. 1668. velik požar, ki je vpepelil, kakor piše Valvazor (III., knj. 11, str. 113), več kot pol mesta.

V župnem arhivu kamniškem se nahaja papirna listina iz l. 1670.⁴ z dne 5. julija, ki vsebuje razdelitev »gmajne« v Bistričici, v soseski sv. Florijana in sv. Lenarta za Kalom, v sedanji župniji Stranje. V tej listini so imenovani razni kraji. Na koncu je pa podpisan kamniški župnik Janez Mihael Ferri ter mekinjska opatica in prednica. Njegov prednik Mihael Furlan, kamniški župnik, je pa umrl šele dne 25. 8. 1671. To nam kaže, da je bil Ferri namenjen že eno leto poprej za kamniškega župnika, četudi je nastopil šele po smrti Furlanovi, ali pa so mu dali listino z omenjenim datumom šele po nastopu v podpis.

V istem arhivu se nahaja še neka druga tudi papirna listina iz l. 1689.⁵ z dne 17. sept., ki nam kaže, da je župnik Ferri prodal del župniškega sadnega vrta pri kozolcu Juriju Kuharju, ki bo ondi zidal hišo, proti temu, da bo plačeval po 1 gld. na leto ter delal župnišču 6 dni tlake. Vrh tega dobi Kuhar tudi v farovškem travniku poleg Andreja Škrabarjevega vrta zelnik v najem in bo plačeval od njega po 1 gld. 15 kr. na leto. Podpis in pečat župnikov.

Ko je bil Ferri še v Kranju župnik, je iz Gradca ušla možu neka visoka gospa in cesar je ukazal dne 23. 8. 1671.⁶ jo loviti. Poklican je bil na Goričane k škofu kranjski vikar Ferri, ki je povedal, da je bežala čez Koroško k Francu pl. Thurnu v Gorico in se med potjo oglasila v Kranju. Prišel je ponjo Ivan della Coiente, »Feld Babl« na goriškem gradu, z grofovimi konji čez tolminske hribe v Kranj.

Leta 1667.⁷ je dne 23. maja Marina, vdova po rajniku Urbanu Oven v Predosljih, spadajoča pod kranjsko župnišče, prodala travnik, ležeč med posestvom grofinje Schrottenbach na Brdu in med vasjo Srakovlje Simonu Maliju za 80 ren. gold. (à 15 Patzen = 60 kr.) Podpisal in pečatil je pismo Ivan Mihael Ferri, doktor sv. pisma in župnik kranjski. — To pismo nam pove, da je bil Ferri doktor sv. pisma. Kje je študiral bogoslovje, ni znano. Ime bi kazalo, da je iz oglejske škofije.

¹ Zgodovina naklanske župnije štr. 76. — Kap. arhiv F. 90. 11. — Zgod. Zborn. št. 16, 253, št. 24, 381.

² Letopis Mat. Slov. 1876, 124. —

³ IMD. I. 10, II 53, III. 23.

⁴ IMD. VI. str. 175.

⁵ L. c. str. 177.

⁶ Kap. arh. Fr. 50, 14. —

⁷ Kranjski žup. arh. p. Kb. Zb. —

Razširjajte Kranjski zvon!